

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite TEM/1311/08.05.01/2017

Asia **ESPOO, Otaniemen tutkimusydinreaktorin poistaminen käytöstä**

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusreaktorin lupahakemuksesta.

VTT on hakenut lupaa:

1. poistaa Otaniemessä sijaitseva FIR-1 -tutkimusydinreaktori käytöstä siten, että laitosalueella jäljellä olevien radioaktiivisten aineiden määrä on ydinenergiain nojalla asetettujen vaatimusten mukainen
2. pitää hallussa, käsitellä ja varastoida reaktorin käytettyä ydinpolttoainetta sekä muita käytön ja purkamisen yhteydessä syntyneitä ydinjätteitä
3. pitää hallussa, käsitellä ja varastoida VTT:n hallinnoimalla materiaalitasealueella jo olevia muita ydinmateriaaleja, joita Säteilyturvakeskus, Euratom ja IAEA valvovat.

Museovirasto lausuu lupahakemuksesta kulttuuriperinnön ja -ympäristön näkökulmasta.

Suomen valtio hankki tutkimusreaktorin vuonna 1960 Yhdysvalloista Teknillisen korkeakoulun koulutus- ja tutkimuskäyttöön. Reaktorilla on käytetty vuodesta 1962 tutkimukseen, opetukseen ja palvelutoimintaan, osan aikaa myös sädehoitoon. Reaktori siirtyi 1971 VTT:n hallintaan ja suljettiin lopullisesti 30.6.2015.

Reaktori sijoitettiin Otaniemeen Teknillisen fysiikan osaston yhteyteen. Sille rakennettiin 1961 erillinen rakennus pari vuotta aiemmin valmistuneen opetusrakennuksen (Otakaari 4, 1959, Sirkka & Aarne Piirainen) viereen kampusalueen ytimeen, nykyisen Ossinlammen puiston äärelle. Rakennuskokonaisuutta laajennettiin 1974 (Sirkka & Aarne Piirainen). Kolmikerroksinen reaktoriosa liittyy silloilla kumpaankin viereiseen rakennukseen. Noppamainen rakennus on ulkomateriaaleiltaan tyypillinen Otaniemen laitosrakennus. Nauhaikkunaiset julkisivut ovat punatiiltä ja katto, joka on osa julkisivupintaa, kuparia. Tontti ja rakennus ovat Aalto-Yliopistokiinteistö Oy:n omistuksessa. VTT on reaktorirakennuksessa vuokralla.

Lausuntopyyntöön liittyvän selvityksen perusteella reaktorista poistetaan käytetty polttoaine ja radioaktiiviset osat, ml. aktivoitunut betoni puretaan. Reaktorihalli ja siihen liittyvät rakenteet puhdistetaan ja vapautetaan valvonnasta niin, että niiden käytölle ei ole rajoituksia. Ennen reaktorin purkamista polttoainealtaan vesi puhdistetaan. Se on tarkoitettu johtaa säiliöiden kautta ja mittauksen jälkeen varmistettuna läheiseen lamppeen, joka on yhteydessä mereen. Tutkimusreaktorin käytöstäpoistossa ei selvityksen mukaan synny radioaktiivista vesistöön johdettavaa vettä.

Reaktorin purku- ja huoltojätteen välivarastointia on tarkasteltu vaihtoehtona sijoitettavaksi VTT:n hallinnassa olevan maanalaisen tutkimushallin yhteydessä olevaan erillistilaan Otaniemessä. Museovirasto ei ota kantaa välivarastointiin.

Aalto-yliopiston Otaniemen kampusalue on Suomen vanhimmalle tekniikan ja arkkitehtuurin yliopistolle rakennettu, aikansa laajin yhtenäinen korkeakoulu-, tutkimus- ja asuinalue. Alue on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Reaktorirakennus sijoittuu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevalle korttelialueelle (YO-1). Asemakaava on vuodelta 1984. Reaktorirakennusta ei ole erikseen osoitettu eikä sille ole erityisiä kaavamääräyksiä. Rakennuksen lähiympäristö säilyy jatkossakin kampusalueena. Lähialueelle on ollut suunnitteilla täydennysrakentamista.

Museovirasto ei ota kantaa toimenpiteisiin, jotka liittyvät radioaktiivisten osien poistamiseen. Virasto kannustaa toimijoita dokumentoimaan tarvittavalla tavalla nyt poistettavan kokonaisuuden. Reaktorirakennuksen tulevaan käyttöön valvonnasta vapautuksen jälkeen virasto ottaa erikseen kantaa.

Yli-intendentti

Helena Taskinen

Yliarkkitehti

Sirkkaliisa Jetsonen

Museovirasto
PL 913
00101 Helsinki

Asiakirjan nimi: ESPOO, Otaniemen tutkimusydinreaktorin poistaminen käytöstä
Asiakirjan päivämäärä: 27.03.2018
Diaarinumero: MV/1/05.03.01/2017
Asiakirjan tunnus / Docid: 145978
Asiakirjan allekirjoittajat: Yliarkkitehti, Sirkkaliisa Jetsonen, Esittelijä, 27.3.2018 11:04:35, C=FI
Yli-intendentti, Helena Taskinen, Päättäjä, 27.3.2018 11:40:14, C=FI
Tarkistesumma: h5kVo1GDcNSaq2o 5z7nkbE1eBQ=

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Museoviraston sähköisessä tietojärjestelmässä. Lisätietoja Museoviraston kirjaamosta (0295 33 6000, kirjaamo@museovirasto.fi)

